

JUDr. ROBERT PELIKÁN, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne 29.4.2015
Čj. MSP-327/2013-OD-SPZ/26
Počet listů: 6
Přílohy: 1

Nejvyšší soud ČR
Burešova 20
657 37 Brno

Věc: obv. M. P., nar.

Příloha: trestní spis Městského soudu v Praze sp. zn. 1 T 6/2008

Podle ust. § 266 odst. 1, 2 trestního řádu podávám ve prospěch obviněného M. P., nar. v P., bytem V. 552/73, P. 9, t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici ve V.,

stížnost pro porušení zákona

proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 1. 2009 č. j. 8 To 166/2008-477, jímž bylo jako nedůvodné zamítnuto odvolání obviněného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 9. 2008 č. j. 1 T 6/2008-445.

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 26. 9. 2008 č. j. 1 T 6/2008-445 byl obv. M. P. uznán vinným trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1 trestního zákona č. 140/1961 Sb., účinného do 31. 12. 2009 (dále jen trestní zákon), kterého se dopustil tím, že dne 30. 1. 2008 v době mezi 01.10 hod. - 01.30 hod. v P. 9 v Č. ulici před domem číslo 1181/21 vyprovokoval konflikt s poškozeným M. M., nar. , který spal ve svém vozidle zde zaparkovaném, tov. zn. VW Transporter r. z., hrubě mu nadával, což vyústilo ve vzájemnou fyzickou potyčku, při které poškozený na svoji obranu proti útočícímu obžalovanému použil dva teleskopické obušky a zasadil mu jimi nejméně dvě rány, po nichž obžalovaný upadl, bezprostředně poté obžalovaný poškozeného v úmyslu usmrtit třikrát bodl nožem zn. Schrade-Irland s čepelí dlouhou 8 cm a způsobil mu tři bodné rány, a to nad pravou lopatkou, na přední ploše pravého stehna a bodnou ránu vpředu na hrudníku v dolní třetině, s dučejší protínající chrupavčité připojení 7. žebra, osrdečnickový vak a pravou komoru srdeční, v místě ostré hrany

s průnikem do dutiny pravé srdeční komory, do přední plochy dolního laloku levé plíce do poplicnice, přičemž v důsledku této rány došlo k zakrvácení dutiny hrudní a osrdečnickového vaku, což vedlo ke smrti poškozeného, kterou nebylo možno odvrátit ani vhodnou a včasnou lékařskou pomocí.

Za tento trestný čin mu byl uložen podle § 219 odst. 1 tr. zákona trest odnětí svobody v trvání 10 let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zákona zařazen do věznice s ostrahou, a vedle tohoto trestu mu byl uložen podle § 55 odst. 1 písm. a) tr. zákona rovněž trest propadnutí věci, a to zavíracího nože zn. Schrade-Irland s čepelí dlouhou 8 cm.

Jak vyplývá z odůvodnění rozhodnutí nalézacího soudu, považoval tento soud vinu obviněného provedenými důkazy za zcela jednoznačně prokázanou. Podle názoru Městského soudu v Praze v žádném případě nemůže obstát tvrzení obviněného, že se pouze bránil útoku ze strany poškozeného, neboť takovouto obhajobu vyvracejí jednak výpovědi svědků H., M. a Z., z nichž je patrné, že to byl obviněný, kdo nejprve verbálními projevy, následně fyzickým útokem vůči poškozenému konflikt vyprovokoval, přičemž poškozený se těmito atakům toliko bránil, a jednak videozáznam bezpečnostních kamer. Jak dále uvádí nalézací soud, jednání v nutné obraně se nemůže dovolávat ten, kdo sám konfliktní situaci vyvolal, a ten, vůči jehož útoku se poškozený jenom bránil. Navíc z charakteru zranění, která sám obviněný utrpěl, je zřejmé, že v žádném případě nešlo o zranění, která by bezprostředně život obviněného ohrožovala, a po pádu obviněného na zem poškozený M. nijak v útoku vůči obviněnému nepokračoval, zůstal stát v obranném postoji, čili obviněného nijak neohrožoval. Naopak to byl obviněný, kdo po pádu na zem znovu na poškozeného útočil a opakovaně jej třikrát bodl zajištěným kapesním nožem, přičemž bodná rána do hrudníku byla vedena tak vysokou intenzitou násilí, že nůž pronikl přes chrupavčité připojení 7. žebra do osrdečnickového vaku pravé komory srdeční, dále do dolního laloku levé plíce do poplicnice, čímž obviněný poškozenému způsobil zranění, které bezprostředně vedlo ke smrti poškozeného, kterou nemohla odvrátit ani včasná lékařská pomoc. Takovýmto útokem ze strany obviněného vůči poškozenému byla minimálně v eventuelním úmyslu naplněna skutková podstata trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zákona, neboť s ohledem na charakter nože, intenzitu útoku a skutečnost, na jakou část těla poškozeného, kde jsou uloženy životně důležité orgány, především srdce, útočil, musel být obviněný s následkem svého jednání minimálně srozuměn.

Odvolání, které v zákonem stanovené lhůtě do tohoto rozsudku podal obviněný M. P., a to jak do výroku o vině, tak do výroku o trestu, bylo usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 1. 2009 č. j. 8 To 166/2008-477 podle § 256 tr. řádu jako nedůvodné zamítnuto.

Vrchní soud v Praze v odůvodnění svého usnesení konstatoval, že odvolání obviněného není důvodné. Jak totiž po přezkumu provedeném podle ust. § 254 odst. 1 tr. řádu zjistil, přípravné řízení i řízení před soudem prvního stupně proběhlo v plném souladu s odpovídajícími ustanoveními trestního řádu, přičemž všechna procesní práva obviněného, zejména jeho právo na obhajobu, byla dodržena. Nalézací soud si v intencích ust. § 2 odst. 5 tr. řádu zajistil pro zákonné meritorní rozhodnutí dostatečné důkazy, které v hlavním líčení náležitým způsobem provedl, a následně hodnotil na základě své volné úvahy jednotlivě, v jejich souhrnu i ve všech vzájemných souvislostech tak, jak mu ukládá zákon v § 2 odst. 6 tr. řádu, a na základě logického myšlenkového postupu pak učinil správné skutkové závěry.

Ve svém rozhodnutí rovněž poukázal na to, že hodnocení důkazů je výhradní doménou soudu, který ve věci rozhoduje v prvním stupni a který tyto důkazy v hlavním líčení

bezprostředně provádí. Odvolacímu soudu do něho přísluší zasahovat pouze tehdy, jestliže je toto hodnocení zjevně nelogické či nepřezkoumatelné, nebo pokud některé z provedených důkazů účelově pomíjí, anebo pokud se opírá o důkazy, jež provedeny nebyly, popř. o důkazy procesně nepoužitelné. Rovněž tak by mohlo být důvodem k takovému postupu hodnocení, jež by bylo v rozporu s obecně známými a uznávanými notorietami a zkušenostmi. Ani jednou z těchto vad však odůvodnění rozsudku nalézacího soudu netrpí. Vrchní soud v Praze jej proto shledal plně v souladu s ustanovením § 125 tr. řádu, přičemž se skutkovými závěry nalézacího soudu se plně ztotožnil.

Proti shora citovanému usnesení Vrchního soudu v Praze podal obviněný dovolání, v němž uplatnil dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. řádu. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu spatřoval v tom, že skutek byl nesprávně posouzen jako trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zákona, přestože podle názoru obviněného o trestný čin nešlo, neboť jednal v nutné obraně ve shodě s § 13 tr. zákona, a že závěry nalézacího i odvolacího soudu o úmyslném zavinění vraždy jsou v extrémním nesouladu se skutkovými zjištěními, k nimž tyto soudy došly. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu pak spatřoval ve skutečnosti, že Vrchní soud v Praze napadeným usnesením podle § 256 tr. řádu zamítl odvolání obviněného proti odsuzujícímu rozsudku Městského soudu v Praze, přestože napadený rozsudek nalézacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

Dovolání obviněného bylo usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 4 Tdo 527/2009, podle § 265i odst. 1 písm. e) trestního řádu odmítnuto jako zjevně neopodstatněné. Pod dovolací důvod podle § 265 odst. 1 písm. g) tr. řádu bylo možné v dané věci podřadit toliko námitku obviněného, že jednal v nutné obraně, aby odvrátil hrozící útok na jeho život, resp. že obviněný relevantně namítl, že ačkoli nalézací soud učinil skutková zjištění, že to byl obviněný, kdo vyprovokoval celý incident, v situaci, kdy byl obviněný při tomto konfliktu dosud neozbrojen a poškozený měl dva teleskopické obušky, kterými jej následně napadl, stal se poškozený sám útočníkem a obviněný proti němu jednal za použití nože v nutné obraně, tedy v souladu s § 13 tr. zákona. Nejvyšší soud se proto zabýval toliko tím, zda napadená soudní rozhodnutí jsou zatížena touto namítanou právní vadou a shledal, že tomu tak není. Přitom úvahu obviněného o nezbytnosti vyšší účinnosti obrany proti útoku v konkrétních souvislostech posuzovaného případu označil za nesprávnou. Pokud obviněný uplatnil také dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu, který spočívá v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) a g) tr. řádu, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k), k tomu Nejvyšší soud uvedl, že jednak v dané věci byl rozsudek prvostupňového soudu odvolacím soudem věcně přezkoumán, čili obviněnému nebyl odepřen přístup k soudu druhého stupně, a byl-li prostřednictvím tohoto dovolacího důvodu uplatněn obviněným dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, vypořádal se s touto částí dovolání přímo v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu sám Nejvyšší soud.

Citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu jsem si vědom, avšak poukazuji na názor uvedený v jeho odůvodnění, a sice že dovolací soud je „vždy vázán konečným skutkovým zjištěním, které ve věci učinily soudy prvního a druhého stupně. Modifikace rozhodných skutkových zjištění, k nimž dospěly soudy obou stupňů, resp. odhlédnutí od nich, není v dovolacím řízení přípustná.“ Je zřejmé, že v řízení o dovolání byl Nejvyšší soud vázán skutkovými zjištěními, která ve věci učinily soudy nižších stupňů a dovoláním nebylo lze se úspěšně domáhat ani revize skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně, ani

přezkoumávání správnosti jimi provedeného dokazování. Proto při posuzování dovolacích námitek obviněného musel Nejvyšší soud vycházet ze skutkového zjištění učiněného soudem prvního stupně, akceptovaného i soudem odvolacím. Za takového stavu věci pak Nejvyšší soud nemohl jinak, než dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu odmítnout. Tato stížnost pro porušení zákona však rozhodnutí soudů nižších stupňů napadá právě z důvodů, které nebylo možné účinně uplatnit v dovolacím řízení, tedy z důvodů skutkových a důkazních. To jinými slovy zároveň znamená, že stížnost pro porušení zákona v žádném případě nesměruje do rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 4 Tdo 527/2009, a nedomáhá se tak jeho revize, neboť vady, na které je v ní poukazováno, byly způsobeny nesprávným postupem soudů nižších stupňů a Nejvyšší soud je nemohl v dovolacím řízení napravit. Jsem proto přesvědčen, že takto podaná stížnost pro porušení zákona je přípustná a Nejvyššímu soudu nic nebrání v jejím meritorním projednání.

Obviněný M. P. podal proti všem shora uvedeným rozhodnutím ústavní stížnost, která byla usnesením Ústavního soudu ČR ze dne 15. 2. 2010 sp. zn. III. ÚS 2380/09 odmítnuta jako opožděný návrh (*obhájce obviněného podal ústavní stížnost k poštovní přepravě ještě v zákonem stanovené lhůtě, avšak jako adresáta uvedl Nejvyšší soud ČR*).

Jak bylo dále zjištěno v rámci přezkumného řízení, měl nalézací soud pro řádné objasnění skutkového stavu věci k dispozici zejména tyto důkazy: výpověď obviněného, výpovědi svědků, strážníků Městské policie v P., kteří se vyjadřovali ke konzumaci alkoholických nápojů obviněným v průběhu oslavy narozenin kolegy na pracovišti a následně při návštěvě restaurace, výpověď jeho přítelkyně B. Č., výpovědi svědků z řad známých poškozeného, výpovědi svědků (P. H., T. M., D. Z., S. V.), kteří na místě činu zaregistrovali alespoň část konfliktu mezi poškozeným a obviněným, svědecké výpovědi policistů, kteří zasahovali na místě činu, videozáznamy a fotodokumentaci z ohledání místa činu a rekonstrukce, záznamy z bezpečnostních kamer, znalecké posudky a listinné důkazy.

Podle § 219 odst. 1 tr. zákona, úč. do 31. 12. 2009, platí, kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až patnáct let.

Podle § 4 tr. zákona, úč. do 31. 12. 2009, je trestný čin spáchán úmyslně, jestliže pachatel

- a) chtěl způsobem v tomto zákoně uvedeným porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem, nebo
- b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.

Podle ust. § 2 odst. 6 tr. řádu orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Podle ust. § 125 odst. 1 tr. řádu, v tehdy účinném znění, platí, pokud rozsudek obsahuje odůvodnění, soud v něm stručně vyloží, které skutečnosti vzal za prokázané a o které důkazy svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, zejména pokud si vzájemně odporují. Z odůvodnění musí být patrné, jak se soud vypořádal s obhajobou, proč nevyhověl návrhům na provedení dalších důkazů a jakými právními úvahami se řídil, když posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona v otázce viny a trestu.

Podle § 134 odst. 2 tr. řádu je třeba v odůvodnění, jestliže to přichází podle povahy věci v úvahu, zejména uvést skutečnosti, které byly vzaty za prokázané, důkazy, o něž se skutková zjištění opírají, úvahy, jimiž se rozhodující orgán řídil při hodnocení provedených důkazů, jakož i právní úvahy, na jejich podkladě posuzoval prokázané skutečnosti podle příslušných ustanovení zákona.

Podle § 254 odst. 1 tr. řádu, nezamítne-li nebo neodmítne-li odvolací soud odvolání podle § 253, přezkoumá zákonnost a odůvodněnost jen těch oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad. K vadám, které nejsou odvoláním vytýkány, odvolací soud přihlíží, jen pokud mají vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno odvolání.

Podle § 256 tr. řádu odvolací soud odvolání zamítne, shledá-li, že není důvodné.

Po prostudování trestního spisu jsem však dospěl k závěru, že se oba soudy v dané věci shora citovanými zákonnými ustanoveními striktně neřídily.

Předně mám za to, že při hodnocení některých důkazů, relevantních pro posouzení viny obviněného trestným činem vraždy podle ust. § 219 odst. 1 tr. zákona, úč. do 31. 12. 2009, nepostupovaly oba soudy v intencích ust. § 2 odst. 6 tr. řádu. K tomu mě vede zejména zjištěná neadekvátnost skutečného obsahu některých důkazů se závěry, které z nich soudy vyvodily, jež je zřejmá především ze soudy provedeného vyhodnocení videozáznamů bezpečnostních kamer ve spojení s výpověďmi svědků P. H., T. M., D. Z. a S. V., z nichž nikdo nesledoval celý průběh incidentu mezi obviněným a poškozeným a především nikdo z těchto svědků nezaznamenal tu část incidentu, při níž došlo ke zranění poškozeného.

Nalézací soud opakovaně v odůvodnění odsuzujícího rozsudku totiž zásadním způsobem argumentuje na základě videozáznamů bezpečnostních kamer skutečnostmi, které z těchto záznamů ovšem dovodit objektivně nelze, v důsledku čehož podle mého názoru dezinterpretuje obsah těchto záznamů v neprospěch obviněného. Na straně 2 a obdobně na straně 10 odůvodnění rozsudku soud popisuje jako fakt, že obviněný vyvolal fyzickou potyčku, při které se poškozený útočícímu obviněnému bránil pomocí dvou teleskopických obušků, jimiž opakovaně udeřil obviněného tak, až obviněný upadl na zem, aniž by poté poškozený obviněného nějak fyzicky napadal, neboť po odražení útoku obviněného a pádu obviněného na zem poškozený zůstal stát na místě, nijak se nesnažil na ležícího obviněného zaútočit, obviněný vstal, vytáhl nůž, přičemž znovu proti poškozenému zaútočil a poškozeného tímto nožem opakovaně třikrát bodl. Na straně 9 odůvodnění rozsudku soud svůj rozbor videozáznamů bezpečnostních kamer uvádí tvrzením, že na záznamech je „patrné, že poškozený se toliko brání atakům ze strany obžalovaného. Obžalovaného pouze odstrkuje, případně udeřil obuškem, obžalovaný padá a poté je to znovu obžalovaný, kdo po pádu útočí na poškozeného, přičemž poškozeného opakovaně bodá a ten poté po několika krocích padá na zem“.

Konkrétně ze záběru kamery Českomoravská Freyova 5103, vyhodnoceného nalézacím soudem, obviněný v čase kolem 01.24 hod. obchází kolem vozidla poškozeného, zjevně do něho kope, opírá se o něho či do vozidla buší rukou. V čase 01.24.29 hod. se v záběru objevuje i poškozený, dochází k potyčce mezi obviněným a poškozeným. Svědek V. se v záběru kamery objevuje v čase 01.25.27 hod., kdy vychází z domu, rychlou chůzí přechází před přední částí vozidla poškozeného i se psem. Přechází dvouproutovou vozovku k tramvajovému pásu, a to mírně šikmo směrem od kamery, na středním tramvajovém pásu se na chvíli zastavuje v čase 01.25.54, poté pokračuje v chůzi přes oba další jízdní pruhy vozovky a v čase 01.26.16 hod. již

vstupuje na chodník na druhé straně vozovky a pokračuje v chůzi směrem od místa činu. V čase 01.28.47 pak přijíždí policejní vozidlo. Již v době kolem 01.26.43 se obviněný pohybuje kolem přední části vozidla poškozeného, který v té chvíli již leží na zemi. Ze záběrů této kamery je také podle soudu patrné, že během konfliktu poškozený obviněného odstrkuje, a je to obviněný, kdo se k poškozenému vrací a v napadání poškozeného pokračuje. Sám soud však v odůvodnění rozsudku současně připouští, že ani z tohoto záznamu, který je technicky nejvyšší, nelze podrobněji vlastní průběh celé situace rozpoznat.

V souladu s obhajobou, uplatněnou obviněným v průběhu trestního stíhání, mám za to, že takovéto vyhodnocení záznamů, které byly v rámci šetření věci z hlediska zachování zákona rovněž opakovaně přehrány, je třeba odmítnout jako nepřiléhavé a neobjektivní, neboť soudem popisované skutečnosti ze záznamů prostě objektivně nevyplývají. S ohledem na nízkou kvalitu záznamů, vzdálenost, ze které bylo místo činu snímáno, a překážky, které bránily záběru kamer na místo činu (např. dopravní značky zakrývající místo činu při pohledu z kamer z ul. Freyova i z kamer od Sazka arény), není možné rozpoznat konkrétní počínání obviněného a poškozeného při incidentu.

Pokud se týká výpovědí svědků P. H., D. Z. a T. M., z nichž nalézací soud při posuzování viny obviněného P. rovněž vycházel, je třeba podotknout, resp. vycházet z faktu, že nikdo z těchto svědků nesledoval počátek konfliktu, nikdo ze svědků nevyprávěl nic o vlastním fyzickém útoku na poškozeného ani o tom, že se poškozený toliko bránil.

Svědka P. H., který se učil na zkoušku, vypověděl, že kolem 01.00 hodin resp. po 01.00 hodin zaznamenal ve svém bytě ve 3. patře nad místem incidentu hluk z ulice, konkrétně 3-4 rány následující relativně rychle (tak dvě sekundy) za sebou, jako by někdo bušil silně do plechu u auta, načež otevřel dveře od balkonu a viděl dvě postavy dole na ulici pod domem, z nichž jedna ležela nehybně na zemi, druhá se nad ní skláněla. V přípravném řízení svědek připustil, že slyšel i nějaký křik, zaregistroval i vozidlo, modrou dodávku s otevřenými bočními dveřmi do zavazadlového prostoru. Když se situace 10-15 vteřin neměnila, rozhodl se zavolat policii, kam se nedovolal, proto zavolał záchranku, první policejní auto přijelo zhruba do minuty a půl. V průběhu telefonátu zaregistroval na chodníku na rohu domu muže se psem (svědek S. V.), a to ve vzdálenosti 20 – 25 metrů od obou mužů, poté jej viděl na protějším chodníku, tedy přes ulici od místa činu. Celkem slyšel 3 - 4 rány, je možné, že k nim docházelo v důsledku toho, jak při potyčce obviněný s poškozeným naráželi těly do dodávky. Z výpovědi tohoto svědka tedy vyplynulo, že skutkový děj, který zaznamenal od zaslechnutí cca 4 tupých ran, mezi nimiž byl krátký interval, až po spatření ležícího poškozeného na chodníku, trval jen velice krátce, neboť svědek vyšel na balkon prakticky vzápětí, kdy slyšel rány. Svědek popsal polohu těla poškozeného, jak si ji pamatoval. Událost sledoval ze třetího patra domu, šikmo ze vzdálenosti cca 30-40 metrů vzdušnou čarou. Když svědek sešel dolů poté, kdy přijeli policisté, viděl na zemi boxera a tyč.

Z výpovědí svědků T. M. a D. Z. naopak vyplývá, že skutkový děj, který zaznamenali rovněž od zaslechnutí tupých ran, měl do spatření ležícího poškozeného na chodníku trvat řádově několik minut, během kterých ovšem tito svědci děj nepřetržitě nesledovali. Svědkyně M. z balkonu z 1. patra nad místem činu zahlédla jen část konfliktu, při němž měl obviněný s poškozeným stát proti sobě a nehýbat se. Zatímco svědek Z. konflikt viděl ve 3 fázích, kdy nejprve viděl poškozeného a obviněného v tzv. rváčském objetí. Podruhé viděl stát proti sobě obviněného a poškozeného, kdy poškozený měl v obou rukou tyče, přičemž obviněný měl být cca 2 m od něho v tzv. boxerském postoji. Nakonec viděl poškozeného ležet na zádech na chodníku, kdy obviněný měl stát nad ním, nadávat mu a vyzývat jej, aby vstal. Mezi těmito

fázemi se ale svědek pohyboval mezi balkonem a pokojem a telefonoval na policii, takže celý průběh incidentu rovněž nemohl popsat. Pouze z výpovědi svědků M. a Z. vyplývá, že v průběhu celého konfliktu měl obviněný vulgárně a agresivně křičet, zatímco poškozený měl mlčet.

V průběhu trestního řízení byl vyslechnut rovněž svědek S. V., který v době činu šel venčit svého psa. Ten uvedl, že když přišel před dům, slyšel řev, zaregistroval dodávkové vozidlo modré barvy, které mělo otevřené boční posuvací dveře. U vozidla stáli dva muži, jeden z nich blíže k vozidlu na úrovni otevřených dveří. Tento muž byl zády k němu (poškozený) a řval na druhého muže, který byl na chodníku 8 – 10 metrů od tohoto muže vzdálen, přičemž tento muž měl vousy a bradku a byl vyšší (obviněný). První z mužů pak rukama sáhl do zavazadlového prostoru vozu, poté svědek zaregistroval, že v každé ruce drží teleskopický obušek, s nimi pak zaujal bojový postoj, druhý muž popošel k němu, při chůzi se kymácel, jako by byl pod vlivem alkoholu či drog. Následně muž, který držel tyče, upadl na záda, druhý muž popošel k němu (tedy v době kdy poškozený upadl, se k sobě vůbec nepřiblížili). Svědek rovněž nevyloučil, že poškozený měl v ruce tyče již předtím, než šel ke své dodávce, neboť poškozený stál k němu zády a na ruce mu neviděl. Svědek pak přešel vozovku na druhou stranu, výhled na oba muže mu zakryla dodávka. Co bylo důvodem pádu muže na zem, svědek neviděl. V té době byl druhý muž (obviněný) od něho dost daleko. Když se pak svědek vracel, byla na místě již policie, přičemž při přecházení vozovky zaregistroval, že celou situaci pozoruje i svědek Z. z balkonu.

Z uvedeného tedy vyplývá, že svědci H., M., Z. a V. popsali průběh dílčích částí skutkového děje rozporuplně, kdy svědci M. a Z. označili za verbálního agresora obviněného, zatímco svědek V. označil za verbálního agresora poškozeného. Obviněný od počátku trestního řízení připouštěl, že byl v šoku po napadení teleskopickými obuškami, mohl na poškozeného křičet a použít vůči němu i vulgární výrazy. Odmítl ale závěr soudu, že vyvolal konflikt fyzickým útokem proti poškozenému, kdy žádný ze svědků toto neuvedl.

Pokud se týká výpovědí svědků R. T., T. M., P. L. a V. S., tedy policistů, kteří zasahovali na místě činu, jako první dorazili R. T. a V. S. Z jejich výpovědí je zřejmé, že na místo dojeli zhruba 1 – 3 minuty poté, kdy jim incident byl operačním důstojníkem nahlášen. Byli informováni o rvačce, při které byl jeden muž zraněn, a leží na místě činu. Na místě činu pak skutečně poškozený ležel na zemi u vozidla VW Transporter, měl bodnou ránu v oblasti břicha na levé straně v horní části. Svědek T. se věnoval zraněnému poškozenému, zatímco svědek V. S. obviněnému. Po příjezdu policistů L. a M. se oba tito svědkové rovněž pokoušeli poškozeného oživovat. Svědek T. pak potvrdil, že u obviněného byl nalezen zavírací nůž. T. M. a P. L. uvedli, že po příjezdu na místo činu pomáhali policistovi T. poskytovat poškozenému první pomoc. Pokud se jedná o obviněného, ten seděl ve zhroutené poloze, tváře měl v dlaních, působil dojmem, že je v šoku. Z výpovědi V. S. pak vyplývá, že obviněný nejprve tvrdil, že s věcí nemá nic společného. Následně říkal, že sám byl napaden a nic si nepamatuje. Byl značně nervózní a bylo na něm patrné, že je pod vlivem alkoholu, a to jak z chůze, tak z řeči a gestikulace (chvíli hovořil logicky, chvíli „blábolil“). Protože měl obviněný pořád ruce v kapsách a svědkovi připadlo, jako by něco svíral, zeptal se jej, zda má u sebe nějakou zbraň. Obviněný poté sám vytáhl nůž, který položil na zem. Šlo o zavírací nůž, na němž byly krevní stopy (pozn. krev poškozeného – viz závěry znaleckého posudku). Když byl svědkem obviněný dotázán, zda jde o zbraň, již bylo poškozenému způsobeno zranění, tvrdil obviněný, že jen procházel, přijelo auto, byl napaden teleskopickým obuškem, udeřen do hlavy a do ruky. V sebeobraně vytáhl nůž, bodl poškozeného a ten spadl na zem. Svědek pak potvrdil, že obviněného zajímalo, zda poškozený zranění přežije. Při poskytování první pomoci byly teleskopické obušky posunuty, jejich

původní polohu ve vztahu k tělu poškozeného svědek nedokázal přesně určit s tím, že byly na zemi poblíž těla poškozeného.

S ohledem na důkazní situaci, kdy se soudu nepodařilo zjistit příčiny počátku konfliktu, se podle mého názoru soud dostatečně nezabýval rovněž otázkou případné motivace k agresivnímu jednání obviněného. U obviněného byla na rozdíl od poškozeného objektivně zjištěna pokročilá opilost, podle znalkyně MUDr. T. z oboru zdravotnictví, odvětví klinické psychologie, však není obviněný dráždivou osobností ani pod vlivem alkoholu. V motivační struktuře inkriminovaného jednání obviněného dominovala snaha řešit zátěžovou konfliktní situaci, kterou pravděpodobně vyvolal sám svými aktivitami vůči špatně zaparkovanému vozu a jeho majiteli. Přitom požitý alkohol se uplatnil svým deliberujícím vlivem. Obviněný se nikdy neprojevoval protispolečensky a ani nemá takovéto vnitřní potřeby, které by musel ovládat a regulovat. Naopak se snažil stát na straně pořádku a zákonů. Z žádných ze svědeckých výpovědí např. bývalých kolegů obviněného, či družky obviněného B. Č., ani z hodnocení všech bývalých zaměstnavatelů obviněného nic nenasvědčovalo tomu, že by obviněný měl někdy v minulosti sklony k agresivnímu jednání nebo že by měl k tomuto předmětné noci jakýkoli důvod. Rovněž tak poškozený nebyl podle svých přátel konfliktní typ, byl však připraven chránit svůj majetek, zvláště poté, kdy mu bylo v České republice v minulosti opakovaně vykradeno vozidlo, se zbraní v ruce, což také zřejmě učinil při pohybu obviněného kolem jeho osobního motorového vozidla, ve kterém v inkriminované době přespával, aby „uhlídal“ cenné věci i peníze. Poškozený byl rovněž fyzicky velmi dobře vybaven, neboť se také aktivně věnoval různým bojovým sportům.

Sám obviněný v průběhu trestního stíhání vypověděl mimo jiné, že jednání poškozeného nečekal, zastihlo jej zcela nepřipraveného. Poškozený proti němu použil teleskopický obušek (či obušky dva) o délce cca 70 cm, přičemž vedl úder směrem na hlavu obviněného. První úder (či jeden z prvních úderů) obviněný vykryl rukama, o čemž svědčilo poranění levého zápěstí a rozbité hodinky. Poté si pamatoval ránu do horní části hlavy, po které upadl na zem. Vzápětí dostal strach o svůj život a v okamžiku, kdy vstával ze země, vytáhl z kapsy nůž a snažil se dostat poškozeného dál od sebe a zřejmě tehdy vedl necílené rány nožem proti poškozenému, jimiž jej zasáhl, aniž to zaregistroval. Nůž vytáhl nejspíš proto, aby zapůsobil psychologicky, aby poškozený viděl, že je připraven se bránit. Nad následkem svého jednání před soudem vyjádřil lítost.

Ze závěrů znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, prim. MUDr. M. S., Ph.D. vyplývá, že zjištěná poranění hlavy (povrchní pohmoždění hlavy ve vlasové části vpravo) a předloktí (lehké pohmoždění hřbetu pravého předloktí až zápěstí) u obviněného mohly vzniknout způsobem, který udává, tedy úder teleskopickým obuškem do hlavy, resp. předloktí při ochranném reflexu, a to intenzitou malou až střední. Pokud bylo neurologickým vyšetřením u obviněného vysloveno podezření na možnou diagnózu otřesu mozku, mohlo se jednat nanejvýš o lehký otřes mozku s dobou léčení v řádu několika dnů. Pokud by se prokázal útok kovovými teleskopickými obuškami, vedenými do oblasti hlavy a předloktí intenzitou vyšší, mohlo podle názoru tohoto znalce dojít ke vzniku závažnějších poranění, např. tržně zhmožděných ran, otřesu mozku, podvrtnutí krční páteře, zlomenin kostí předloktí či zápěstí až prostých zlomenin klenby lební. Přitom ze soudně lékařského hlediska by takováto zranění již naplňovala kritéria pro tzv. ublížení na zdraví.

Orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy, aniž by byly vázány zákonnými pravidly, tedy podle svého volného (tj. zákonem nevymezeného) uvážení, což se však netýká právního posouzení. Zásada volného hodnocení důkazů je vybudována na vnitřním přesvědčení

orgánů činných v trestním řízení, které však není projevem libovůle nebo svobody takového orgánu, ale vytváří se přísně logicky na základě zákonů a jiných právních předpisů, přičemž se opírá o právní vědomí, o všestranné, hluboké a logické zhodnocení důkazů i jejich vzájemných souvislostí, s přihlédnutím ke všem okolnostem případu. Při hodnocení důkazů se v praxi používají především analytické a syntetické metody, často v určitém spojení s dedukcí a indukci (viz také Komentář k Trestnímu řádu I, 7. vydání, nakladatelství C. H. BECK, r. 2013, autorů prof. Dr. P. Šámal, Ph.D., a kolektiv).

Jak bylo naznačeno již shora, orgány činné v trestním řízení musí ve svém rozhodnutí své vnitřní přesvědčení také řádně odůvodnit. Proto soud musí v odůvodnění svého rozsudku vyložit, které skutečnosti vzal za prokázané, o které důkazy svá skutková zjištění opřel, a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, zejména pokud si vzájemně odporují, jak se vypořádal s obhajobou, event. proč nevyhověl návrhům na provedení dalších důkazů. Je proto možné přezkoumat, jak soud ke svému vnitřnímu přesvědčení dospěl, zda postupoval správně a zda ke svému vnitřnímu přesvědčení dospěl důvodně.

Podle stanoviska Ústavního soudu (viz judikát sp. zn. III. ÚS 463/2000) je jedním ze základních principů trestního řízení nutnost důkazní postup pečlivě a úplně popsat a také logicky a přesvědčivě odůvodnit. Uvedený požadavek zákonodárce vtělil do soustavy nároků kladených na odůvodnění rozsudku (§ 125 tr. řádu) a stejně tak usnesení, které pojednává o meritu věci (§ 134 tr. řádu). Je tedy nepřipustné, aby odůvodnění rozhodnutí, která musí respektovat označená kritéria, byla založena na zjevně nesprávně založených skutkových zjištěních. Taková rozhodnutí (jejich odůvodnění či naopak absence zdůvodnění tam kde rozhodné skutečnosti prostě odůvodněny být musí) nesou stopy libovůle, a protože nejsou adhezni ke zcela určité zjištěnému skutkovému ději, jde o rozhodnutí, která nerespektují trestní řád jako základní procesní trestněprávní předpis. V konečném důsledku se takové rozhodnutí posouvá i do polohy protiústavní, zejména z hlediska nároku člověka, který je trestně stíhán, na to, aby se mu dostalo spravedlivého posouzení jeho věci.

Oba soudy však těmto požadavkům v dané věci nedostály. Vrchní soud v Praze navíc v odvolacím řízení nesplnil svoji přezkumnou povinnost, která vyplývá z ust. § 254 odst. 1 tr. řádu, když odvolání obviněného zamítl jako nedůvodné, aniž by se řádným způsobem vypořádal se všemi argumenty obhajoby, zpochybňujícími především důkazy, které měly obviněného z trestného činu vraždy bezpečně usvědčit, a to zejména pokud se týká vadného vyhodnocení záznamů bezpečnostních kamer tak, jak je interpretoval soud prvního stupně, a rozporů ve výpovědích svědků H., M., Z. a V.

Městský soud i Vrchní soud v Praze pro své závěry o minimálně nepřímém vražedném úmyslu obviněného neměly k dispozici žádný přímý důkaz a tyto závěry dovodily toliko z důkazů nepřímých. Nepřímé důkazy, mají-li sloužit k jednoznačnému závěru o vině, musí tvořit systém, resp. logicky ucelený řetězec, jehož jednotlivé články musí být v souladu jak mezi sebou, tak s dokazovanou skutečností, tedy s existencí nepřímého vražedného úmyslu, který podle mého názoru nebyl obviněnému provedenými důkazy bezpečně prokázán. Obviněný v průběhu trestního stíhání uváděl, že poškozeného v žádném případě usmrtit nechtěl, má úctu k lidskému životu a zdraví, přičemž tyto hodnoty vždy chránil a bylo pro něho nemyslitelné, aby je úmyslně porušil. V průběhu potyčky, po úderu teleskopickým obuškem, který mu poškozený zasadil do hlavy, byl otřesen, přitom lehký otřes mozku, který při tom utrpěl, potvrdil i soudní znalec, a z obavy o svůj život kolem sebe máchal nožem, přičemž ani nezaznamenal, že poškozeného bodl, čemuž nasvědčuje i to, že jej vyzýval, aby vstal, což uváděli i někteří svědci. Rozhodně poškozenému nezasadil rány nožem cíleně. V žádném

případě ani nebyl srozuměn s případným usmrcením poškozeného a argumentace soudu o tom, že si musel být vědom následku svého jednání, odmítal. Přikláním se zde k argumentaci obhajoby obviněného v trestním řízení, že ani nepřímý úmysl nelze v žádném případě jen předpokládat, ale je nutno jej obviněnému na základě zjištěných okolností prokázat, což se ale soudu v posuzovaném případě provedenými důkazy jednoznačně prokázat nepodařilo. A pokud je zavinění výslednicí i osobních vlastností pachatele, ze kterých lze také na formu zavinění usuzovat, pak s ohledem na závěry znaleckého posudku zvláště klinické psycholožky, na svědecké výpovědi bývalých kolegů a na hodnocení zaměstnavatelů obviněného, se předpoklad vražedného úmyslu obviněného jeví jako absurdní. Užitou právní kvalifikaci jednání obviněného jako trestného činu vraždy podle ust. § 219 odst. 1 tr. zákona pak nepokládám s ohledem na shora uvedenou argumentaci, minimálně pro nedostatek subjektivní stránky, za správnou a zákonnou.

Za daného důkazního stavu věci měly oba soudy vzít rovněž v úvahu možnost příznivějšího posouzení stíhaného jednání obviněného, a to jako trestného činu ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, odst. 3 tr. zákona, tedy s nedbalostním následkem smrti, a to s ohledem na subjektivní stránku trestného činu a s ohledem na objektivní okolnosti případu, zejména předcházející jednání poškozeného, charakter užitě zbraně, skutečnost, že útoky nožem byly vedeny víceméně nahodile, resp. náhodným směrem vyplývajícím z nahodilých situačních okolností daných chováním obou účastníků konfliktu. Nicméně takovou úvahou se oba soudy vůbec nezabývaly. Následně mělo být také s ohledem na dosavadní bezúhonnost obviněného, jeho osobní příznivé reference a nové rodinné poměry, kdy se stal v mezidobí v průběhu trestního řízení vedeného proti němu, otcem narozeného dítěte, zváženo oběma soudy uložení přiměřeného trestu.

Po důkladném posouzení všech výše uvedených skutečností a také s přihlédnutím ke zjištěnému pochybení obhájce obviněného M. P., kterého se dopustil zmeškáním zákonné lhůty pro podání ústavní stížnosti, v důsledku čehož byla obviněnému znemožněna konfrontace meritorních rozhodnutí obecných soudů v dané věci s dodržením ústavního pořádku, resp. následkem tohoto pochybení byl v posuzovaném případě znemožněn obviněnému přezkum Ústavním soudem, zda v řízení (a rozhodnutími v něm vydanými) nebyly dotčeny ústavním pořádkem chráněná práva nebo svobody obviněného, zda řízení bylo vedeno v souladu s ústavními principy, a zda lze řízení jako celek pokládat za spravedlivé, jsem se rozhodl podat ve prospěch jmenovaného stížnost pro porušení zákona.

Po provedení přezkumného řízení jsem přesvědčen o tom, že postupem soudu I. a II. stupně došlo při meritorním rozhodování a v řízení, které mu předcházelo, k porušení zásady zákazu tzv. deformace důkazu, tedy vyvozování skutkových zjištění, která v žádném smyslu nevyplývají z provedeného důkazu, kterou již v minulosti zformuloval Ústavní soud (viz náleze ve věci sp. zn. III. ÚS 398/97, Sb.n.u., sv. 11, náleze č. 64). Jedná se o zásadu, kdy předpokladem náležitého a také ústavně souladného hodnocení důkazu je, aby informace z hodnoceného důkazu zůstala bez jakékoli deformace v procesu jeho hodnocení zachována a výlučně jen jako taková se promítla do vlastního vyhodnocení skutkového stavu.

V důsledku porušení této zásady pak dochází k porušení ústavního principu presumpce nevinny, garantovaného čl. 40 odst. 2 Listiny, resp. čl. 6 odst. 2 Úmluvy, včetně z ní plynoucí zásady „v pochybnostech ve prospěch obviněného“ (in dubio pro reo), které jsou promítnuty v příslušných ustanoveních trestního řádu (§ 2 odst. 2, 5 a 6). Jsou-li možné dva či více výkladů provedených důkazů, nelze učinit zjištění, které nejvíce zatěžuje obviněného, a to právě s ohledem na princip presumpce nevinny, který vyžaduje, aby to byl stát, kdo nese konkrétní

důkazní břemeno a tam, kde existují jakékoli pochybnosti, musejí být vyloženy ve prospěch obviněného (viz rozh. Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 260/05).

Proto navrhuji, aby Nejvyšší soud České republiky:

- 1) podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 1. 2009, č. j. 8 To 166/2008-477, byl porušen zákon v neprospěch obviněného M. P., a to v ust. § 254 odst. 1, § 256 a § 134 odst. 2 tr. řádu, a v řízení mu předcházejícím v ust. § 2 odst. 6 tr. řádu, ve vztahu k ust. § 4 a § 219 odst. 1 tr. zákona, účinného do 31. 12. 2009,
- 2) podle § 269 odst. 2 tr. řádu napadené usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 1. 2009, č. j. 8 To 166/2008-477, a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 9. 2008, č. j. 1 T 6/2008-445, zrušil a zrušil i všechna další rozhodnutí na tato zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud s ohledem na důvod zrušení pozbyla podkladu,
- 3) a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. řádu a přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.